

Raport privind primul seminar al Școlii Europene „Ovidiu Șincai” Mamaia, 24-27 iunie

În perioada 24-27 iunie 2004 a avut loc, la Mamaia, primul seminar al Școlii Europene „Ovidiu Șincai” organizat de Institutului „Ovidiu Șincai” împreună cu Consiliul European.

La acest eveniment au participat 40 de cursanți selectați din întreg spectrul societății civile (avocați, cercetători, jurnaliști, oameni de afaceri, medici, cadre didactice, oameni politici).

Primul seminar a avut două teme principale:

- **Pregătirea elitelor pentru viața politică.** Prelegerile au fost susținute de către **Prof. univ. dr. Dumitru Iacob** – „Strategii de imagine”; **Prof. univ. dr. Vasile Tran** - „Comunicarea în situații de criză”, **Conf. univ. dr. Luminița Popescu** - „Politici publice”, **Prof. univ. dr. Vladimir Pasti** - „Strategii de campanii electorale”.

- **Sistemul internațional.** Tematica aleasă a cuprins Relațiile internaționale după sfârșitul Războiului Rece, Relația dintre Consiliul European și Uniunea Europeană, Noua Constituție Europeană și proiectul Marii Europei. Aceste teme au fost dezvoltate de către **Prof. univ. dr. Constantin Hlihor** - „Relații internaționale după sfârșitul Războiului Rece” și **Prof. univ. dr. Adrian Severin** – „Relația dintre Consiliul European și Uniunea Europeană. Noua Constituție Europeană și proiectul Marii Europei”.

1. Dumitru Iacob, *Strategii de imagine*

Structura prelegerii „*Strategii de imagine*”, susținute de domnul profesor Dumitru Iacob, s-a ghidat pe răspunsul la câteva întrebări-cheie privind rezultatele alegerilor locale care s-au desfășurat la 6 și 20 iunie 2004: *Bacău* – revoluție imagologică în tiparul „exploziei” din 1989?, *București* – Există o matrice imagologică a principalilor competitori, Traian Băsescu și Mircea Geoană? *Cluj* – există o imagine a competiției dintre Ioan Rus și Emil Boc?

Pentru București, s-a considerat că principala sursă de energie a lui Traian Băsescu au fost atacurile, pentru că acesta lucrează excelent în condiții de situație conflictuală. PSD a încercat contracararea acestuia cu o personalitate de calibrul, dar deoarece s-au folosit de o strategie inadecvată, axată prea mult pe contracararea lui Băsescu, nu au obținut succesul scontat.

PSD și-a asumat riscul de a arunca în lupta electorală din marile orașe candidați cu notoritate, însă a pierdut. Secretul victoriei AD.A. a fost valorificarea diferențelor dintre forțele politice.

Concluzia a fost că strategiile de imagine ale competitorilor s-au bazat pe elemente diferite:

a. urmând doctrina social-democrată, candidații au propus o matrice convergentă de combatere a diferențelor (socializarea), dar au avut de pierdut pentru că nu au promovat credibil ideea de convergență;

b. liberalii s-au folosit de o gestionare tranșantă, directă, chiar conflictuală (ca motor al dezvoltării). Ideea pe care au mers a fost individualitatea.

Până acum, în România, în cadrul campaniilor electorale s-a exploatat foarte mult răspunsul la întrebarea „ce facem?” și mai puțin

sau deloc la întrebarea „cum facem?”, lucru care a încurajat o campanie negativă.

În partea a doua a seminarului a avut loc o simulare de campanie electorală pentru alegerile pentru Parlamentul European, în cadrul căreia cursanții au fost invitați să conceapă un discurs care să cuprindă mesaje și cuvinte-cheie. Cursanții au fost împărțiți în patru grupe, fiecare alegându-și un candidat și o persoană care să-l susțină. Mesajele au fost filmate și analizate ulterior.

2. Vasile Tran, *Comunicarea în situații de criză*

Prelegerea domnului profesor Vasile Tran „*Comunicarea în situații de criză*” a cuprins două părți: una de teorie și explicare a termenilor specifici și cea de a doua în cadrul căreia a avut loc o simulare a unei conferințe de presă pe tema accidentului de la Mihăilești.

Ideea de bază a fost aceea că o criză reprezintă o disfuncționalitate în interiorul unui sistem (când nu mai poate procesa input-urile, când nu mai poate genera feedback, când nu mai poate gestiona resursele pe care le are). Conflictologia cuprinde studierea crizelor (dezacorduri, confruntare, escaladare, re-escaladare și rezolvare). Toate momentele sunt și trebuie privite și ca oportunități.

Crize pot apărea oricând și fiecare poate fi afectat. De aceea, orice organizație trebuie să aibă proceduri de gestionare a crizelor, precum și două echipe una de critică și una de apreciere. Crizele exterioare organizației sunt la fel de importante, pentru că prin studierea lor se pot face aprecieri pentru crizele viitoare. Cu toate că nu există crize identice, ele au și unele elemente de repetabilitate.

Printre principalele activități pe care trebuie să le întreprindă o organizație se numără: - capacitatea de a face schimbări radicale în filosofia sa; - integrarea crizelor în domeniul strategic; - instruirea, simularea unor crize generale sau particulare ale unei organizații; - crearea unui buget alocat crizelor; - folosirea redundanțelor ca

avantaje; - urmărirea critică a crizelor trecute (lecții învățate); - pregătirea presei pentru gestionarea crizelor.

La partea practică scopul a fost de a învăța cum putem să ne aliem presa. Pentru exemplificare s-a luat cazul Mihăilești, cursanții aflându-se în două situații, aceea de a seduce pentru a convinge și aceea de a convinge pentru a seduce.

3. Constantin Hlihor, *Relații internaționale după sfârșitul Războiului Rece*

Prezentarea domnului profesor Constantin Hlihor s-a referit la „*Relații internaționale după sfârșitul Războiului Rece*”. S-a evidențiat faptul că relațiile internaționale operează cu concepte contestabile în funcție de diferitele perspective ideologice. În prezent, însă, teoria relațiilor internaționale se află în criză pentru că mediul internațional se află într-o perioadă de continuă schimbare caracterizată de elemente de unipolarism și multipolarism. În același timp, statul-națiune este din ce în ce mai contestat de fenomenul globalizării.

Dacă la sfârșitul celui de-al doilea război mondial au existat învinși și învingători, la sfârșitul Războiului Rece nu au existat decât cel mult perdanti și beneficiari. În același timp, organizațiile non-statale au devenit mai importante, exemplul cel mai interesant fiind Uniunea Europeană – care tinde însă să devină o entitate statală. Totodată, chiar suveranitatea națională este pusă în discuție, mai ales după intervenția NATO în Kosovo și după enunțarea doctrinei Bush privind loviturile preventive în scopul combaterii terorismului.

În a doua parte a seminarului a avut loc o dezbatere ad-hoc foarte aprinsă pe tema importanței statului-națiune în următorii 20 de ani. Unii participanți au scos în evidență faptul că în cadrul Uniunii Europene există culturi naționale foarte puternice la care statele nu vor renunța. Alții au reliefat faptul că globalizarea va constrânge statele europene să renunțe la multe dintre atributele naționale în favoarea unei mari unități. În cele din urmă participanții au fost de acord cu ideea că statul-națiune va continua să existe, însă sub o formă diferită de cea din prezent.

4. Luminița Popescu, *Politici publice*

În cadrul seminarului „*Politici publice*”, susținut de doamna profesoară Luminița Popescu, au fost analizate cinci aspecte: politicile, definirea politicilor publice, structurile flexibile de guvernare, grupurile de interese și analiza politicii publice.

S-a remarcat faptul că politicile publice răspund unor necesități exprimate de comunitățile locale sau naționale. Ele trebuie să fie în conformitate cu cadrul legislativ. De asemenea, banii publici trebuie folosiți exclusiv în domeniile unde nu există alte resurse alternative. Politica unei forțe politice devine politică publică în urma alegerilor, când trebuie aplicată concret. În funcție de interesele cetățenilor, politicile publice pot suferi modificări, manifestate prin alternanța la guvernare.

Analizând activitatea funcționarilor publici din România, a existat o dezbatere aprinsă privind conștientizarea cetățeanului de drepturile pe care le are în raport cu acești funcționari și schimbările necesare la nivelul mentalității celor care trebuie să se afle în slujba cetățenilor. În privința structurilor flexibile de guvernare s-a evidențiat necesitatea dialogului și a negocierii între partenerii sociali (guvern, sindicate și patronate).

5. Vladimir Pasti, *Strategii de campanie electorală*

Domnul profesor Vladimir Pasti a abordat o temă ce a suscitat un interes deosebit, „*Strategii de campanie electorală*”, pentru că România se află într-un an electoral. Încă de la început s-a precizat că lupta politică dintr-un sistem democratic este o situație conflictuală interiorizată în societate ca mecanism normal de comunicare. Însă, dacă într-un conflict armat există pagube de ambele părți, conflictul politic electoral se desfășoară în beneficiul comunității.

Campania electorală reprezintă războiul dintre partide politice, fiecare având o strategie proprie pentru a câștiga alegerile. Orice strategie se bazează pe răspunsul la o singură întrebare: „ce trebuie să fac pentru a câștiga alegerile?”. Strategiile se bazează pe un șir de decizii care conduc la obiectivul stabilit și care trebuie asumate de conducătorii forțelor politice pentru a fi legitimate în fața alegătorilor.

Câștigarea alegerilor este o chestiune legată de poziția diferiților actori, pentru fiecare însemnând un lucru diferit, în funcție de mărime, interese, etc. De aceea, înainte de întrebarea „cum câștig?” trebuie pusă întrebarea „ce vreau să câștig?”. Un element important în această ecuație este și schimbarea unor reguli ale procesului electoral între două scrutine (în 2003, în România a fost stabilită creșterea pragului electoral, ceea ce a condus la scăderea numărului de partide relevante). Totodată, s-a remarcat faptul că existența unor avantaje comparative nu este decisivă pentru rezultatul final al alegerilor.

În a doua parte a prezentării cursanții au participat la o dezbatere legată de importanța mai mare a alegerilor prezidențiale sau parlamentare pentru un partid politic. O parte din ei au considerat că alegerile parlamentare sunt mai importante, deoarece determină raportul de forțe între partidele politice semnificative. Alți participanți au considerat că alegerile prezidențiale sunt mai importante, pentru că forțele politice din România se bazează pe existența unor personalități cu rol de „locomotivă politică”.

6. Adrian Severin, Relația dintre Consiliul Europei și Uniunea Europeană. Noua Constituție Europeană și proiectul Marii Europei

Conferința susținută de domnul Adrian Severin a avut ca teme „*Relația dintre Consiliul Europei și Uniunea Europeană. Noua Constituție Europeană și proiectul Marii Europei*”. Dl. Severin s-a referit la cel mai important și recent eveniment cu privire la Uniunea Europeană și anume adoptarea proiectului Constituției Europene de către ultima Conferință Inter-guvernamentală.

Extinderea UE este inevitabilă, însă aceasta trebuie să se realizeze sub o altă formă decât cea actuală, mai integrată. Actuala și viitoarele extinderi ale UE nu rezolvă problemele uniunii, fiind nevoie de o reorganizare, de o nouă abordare, de o nouă identitate europeană. Elementul de identitate este conceptul central pe baza căruia trebuie desfășurat acest proces.

Una dintre controverse o reprezintă integrarea Turciei în UE, pentru că acest lucru va duce la o creștere a problemelor de identitate culturală. Se pune întrebarea dacă dorim ca Turcia să fie doar un stat-tampon între Europa și restul lumii, sau dacă ea va deveni o parte integrată a Uniunii. Europa nu poate fi redusă numai la Europa creștină, pentru că Europa se mândrește cu promovarea toleranței, cu respectul pentru diversitate.

Dacă Europa își va asuma un rol geostrategic mai important, atunci va trebui să își asume mai multe responsabilități, ceea ce presupune schimbarea politicilor interne (politici bugetare, politici economice).

În noul context, în care nu mai există temerea unei confruntări nucleare, dar în care, paradoxal, creșterea securității se face o dată cu amplificarea instabilității, Europa trebuie să se schimbe. Frica de război și frica de foame au fost cele două elemente care au dus la crearea Comunității Europene a Oțelului și Cărbunelui, o organizație creată cu scopul de a asigura pacea și bunăstarea în Europa. Astăzi, extinderea s-a realizat mai mult birocratic, fiind promovate aspectele economice decât cele politice. Aceasta este una dintre explicațiile slabei participări, în special în statele noi membre, la alegerile europene care au avut loc între 10-13 iunie 2004. Lipsa de entuziasm a exprimat faptul că europenii au sentimentul că proiectul politic european nu le aparține. Populația statelor membre a fost tratată într-o manieră birocratică, nu a fost motivată în sens emoțional și intelectual.

Reforma Uniunii a fost încercată în foarte multe legislaturi de reprezentanții guvernelor statelor membre. Dar caracteristica generală a fost eșecul. Singurul moment care a adus o îmbunătățire a fost Tratatul de la Maastricht, dar și acest acord a fost extrem de general. A urmat eșecul de la Nisa datorat incapacității guvernelor de a se înțelege.

În cele din urmă, Valery Giscard d'Estaing, președintele Convenției pentru Viitorul Europei, a propus renunțarea la principiul ponderii politice egale în favoarea Germaniei. Se preconiza acceptarea unui proiect comun prin care deciziile care se luau prin unanimitate să se ia prin dubla majoritate (50% din state și 60% din populație).

Convenția de la Laeken a adus un transfer semnificativ al suveranității naționale către UE, punând bazele unui proiect de tratat european. Totuși, există o diviziune semnificativă între guvernele statelor membre, care susțin menținerea dreptului de veto și parlamentele naționale, care sunt de acord cu principiul majorității. Problema principală este faptul că, în condițiile prevederilor actuale, tratatul constituțional trebuie adoptat prin unanimitate, ceea ce este un obiectiv foarte greu de atins.

Principalele probleme reglementate de noua constituție se referă la:

1. Echilibrul instituțional
2. Luarea deciziei
3. Dubla legitimitate – state și cetățeni.

Atingerea unui echilibru instituțional presupune întărirea rolului Parlamentului European, care, pe lângă problemele bugetare, va avea atribuții privind alegerea și controlul Executivului. De asemenea, este necesară existența unei Comisii cu un număr mai mic de membri (fiecare stat membru nu va mai avea câte un reprezentant) și, deci, mai eficientă. Reprezentarea statelor se asigură în cadrul Consiliului European, care rămâne principala instituție în domeniul strategiilor, Comisia Europeană trebuind să fie eficientă nu reprezentativă.

Simplificarea procesului decizional se va face prin renunțarea la dreptul de veto și prin adoptarea dublei majorități care, în urma ultimului compromis, înseamnă adoptarea deciziilor de către cel puțin 55% din țări, cu 65% din populație. Totuși, existența codeciziei în anumite domenii va duce la o blocare a unor decizii în numele unor interese naționale meschine.

În afară de UE, în Europa mai există și alți actori importanți, cum ar fi Federația Rusă și țările din Comunitatea Statelor Independente (CSI). În cazul Rusiei izolarea poate crea mai multe probleme, mai ales în ceea ce privește delimitarea frontierei noii UE. De aceea, trebuie găsită o formulă de integrare a Rusiei în acest sistem, prin elaborarea unui mecanism de funcționare comun. Acest mecanism ar putea fi Consiliul Europei, care este o organizație paneuropeană ce se întinde până în Asia Centrală.

În plus, relația cu Statele Unite este foarte importantă, pentru că UE tinde să devină un element al echilibrului multipolar, ca o contrapondere a puterii americane. În acest context, Consiliul Europei poate deveni o articulație între cei trei actori ai unui „potențial triunghi de stabilitate” (SUA-UE-CSI). Alăturarea la acest triunghi a Chinei, care tinde să devină un actor din ce în ce mai important la nivel mondial, va duce la realizarea unei stabilități planetare.

7. Evaluarea chestionarelor

Chestionarul de Evaluare a cursurilor desfășurate în cadrul Modulului I a fost completat de 40 de cursanți. Întrebările din chestionar au vizat așteptările participanților înaintea seminarului, evaluarea fiecărui profesor având în vedere criteriile interactivității, noutății și eficienței (pe o scară de la 1 și 5, 1 fiind cel mai jos nivel, iar 5 fiind cel mai înalt), aprecierea organizării primului seminar, relaționarea

dintre cursanți, dintre cursanți și profesori, utilitatea înființării unei asociații a absolvenților și recomandări pentru seminariile viitoare.

Cele mai des invocate așteptări generale legate de curs au fost: informații legate de politica la nivel european, nevoia de cunoștințe, dezbaterile unor probleme importante legate de integrarea României în UE. Dintre acestea, cel mai des invocat element a fost cel legat de îmbunătățirea nivelului de cunoștințe referitor la criteriile de integrare ale României în UE.

Aprecierea organizării primului seminar a fost superioară și peste medie – majoritatea cursanților acordând în acest caz calificativele: „Bună” și „Foarte Bună”. În ceea ce privește aprecierea relațiilor stabilite între cursanți și profesori se poate remarca apariția unei diferențieri:

a. Majoritatea cursanților au apreciat că pe parcursul primului seminar au reușit să stabilească relații pozitive cu colegii;

b. Există clar o separare între cursanți și profesori, primii recunoscând incapacitatea de a stabili relații apropiate cu cei care au prezentat diferite cursuri. Este evident că în viitor ar fi necesară adoptarea unei modalități didactice mult mai interactive de către profesorii invitați.

În ceea ce privește oportunitatea înființării unei asociații a foștilor cursanți, majoritatea răspunsurilor au indicat „acordul” cu această inițiativă. Recomandările cursanților vizează următoarele aspecte:

- accentul pus pe interactivitatea cursurilor;
- suporturi de curs existente anterior cursului efectiv;
- accent pe practică / mai multe aplicații practice în curs;
- o mai bună organizare a dezbaterilor;
- o mai mare durată a seminariilor;
- mai mulți invitați din câmpul politic pentru exemplificarea cursurilor cu aspecte practice.